

GRENZEN VAN DE OMVANG VAN HET ACCOUNTANTSKANTOOR

door H. J. Hebly

In het artikel dat onder bovenstaand opschrift in de aflevering van Juni 1952 werd geplaatst, komt collega Reyn tot deze merkwaardige uitspraak:

„De factor van de onzijdigheid lijkt mij van een zo groot belang dat in principe de eenmanszaak hiermede is veroordeeld”.

Daar niet alleen collega's deze boutespraak zullen lezen, maar ook talloze verstandige leken voor wie het resultaat van de accountantsarbeid bestemd is, acht ik het gewenst tegen dit felle vonnis — op grond waarvan de alleenwerkende accountant uit het maatschappelijk verkeer verdwijnen moet — van een andere mening blijk te geven.

Hopelijk vallen anderen mij bij, want wat Drs Reyn betoogt raakt $\frac{1}{3}$ van het aantal gevestigde Niva-leden en bijna $\frac{3}{4}$ van het aantal kantoren van Niva-leden. (Ik meen te mogen afleiden dat Drs Reyn met getallen uit het ledenboekje van het Niva zijn artikel heeft gedocumenteerd).

Met vele opmerkingen van Drs Reyn kan ik instemmen; al geeft het artikel — buiten de paragraaf a. op blz. 225 — mij nog wel aanleiding tot commentaar, om het belang van dat bepaalde punt wil ik mij daartoe beperken.

Mij is indertijd bij de opleiding voor de hoofdvakken dit bijgebracht:

Het accountantsberoep heeft een zeer persoonlijk karakter, de persoonlijke verantwoordelijkheid is zo groot dat de vraag kan rijzen of de accountant zich wel door assistenten mag laten bijstaan; om economische redenen is dat onvermijdelijk, maar het kan slechts met de nodige veiligheidsmaatregelen.

De beroepsorganisatie kent geen onpersoonlijke leden; maatschappen en andere combinaties kunnen geen lid zijn. De tuchtrechtspraak raakt alleen de individuele leden. Nergens blijkt uit de reglementen dat de alleenwerkende accountant een onvolkomen, een onvolwaardige figuur is, eerder het tegendeel.

De argumentatie van Drs Reyn doet veronderstellen dat de alleenwerkende accountant van minder moreel gehalte is dan twee of meer samenwerkende accountants.

Dat is per se niet zo: waarom kan de associé mij wel naar boven doch niet naar beneden trekken?

In de situatie van een maatschap kan men even goed tot een tegenovergesteld resultaat komen als Drs Reyn door te stellen, dat er twee of meer accountants van een bepaalde hoeveelheid opdrachten leven moeten en dat de leden van zulk een maatschap twee- of meer-malen „alles zullen doen om het cliënt naar de zin te maken”.

De associé die de cliënt in kwestie verzorgt krijgt nog een hindernis meer te overwinnen dan de alleenwerkende.

In geval van dreigend verlies van een cliënt, zal hij zijn associé ook nog van de toereikendheid van zijn tact, zijn juist beleid ten aanzien van de cliënt moeten overtuigen teneinde disharmonie te voorkomen.

Welke garantie is er overigens — gesteld dat de beroepsmoraliteit van de associé op hoger niveau ligt dan van de tot nu toe alleenwerkend

accountant — dat het oog van de betere helft van de combinatie ook waakzaam is?

Naar mijn gevoelens is het zo, dat de alleenwerkend accountant die voldoet aan de hoge eisen welke aan ieder lid van de organisatie worden gesteld, recht heeft op evenveel vertrouwen als welk ander lid ook. Niet de associatie met één of meerdere collega's, de tuchtrechtspraak geeft het maatschappelijk verkeer de best bereikbare garantie dat er gewerkt wordt onder een waakzaam oog.

Naschrift.

Bij lezing van de reactie van de heer Hebly op mijn artikel in het M.A.B. van Juni becroop mij het onprettige gevoel, dat ik mij schuldig zou hebben gemaakt aan misprijzende opmerkingen over het moreel van de alleenwerkende collega's. Niets is echter minder waar en het komt mij voor, dat de heer Hebly de strekking van mijn betoog niet heeft begrepen zoals ik deze heb bedoeld.

Het ging mij namelijk om een *vergelijking* tussen kantoren van verschillende grootte en op grond van de door mij genoemde factor der onzijdigheid heb ik betoogd, dat de eenmanszaak ten opzichte van de associatie in het nadeel is. Zij is in het nadeel, *niet* omdat (zoals de heer Hebly blijkbaar heeft begrepen) de alleenwerkende accountant een onvolwaardige, onvolkomen en met lagere beroepsmoraliteit behebd figuur is, maar omdat de combinatie een *extra waarborg* heeft voor het objectief vervullen van de taak, die de alleenwerkende accountant nu eenmaal mist.

Ik ben het dus niet eens met de heer Hebly dat de Raad van Tucht als controlerende instantie voldoende waarborg biedt en misschien is dit wel het kernpunt, waar ons verschil van mening om draait. Ik ben namelijk van mening, dat wij niet genoeg waarborgen kunnen creëren om een van de belangrijkste fundamenten waarop ons beroep rust, de objectiviteit en de onzijdigheid, veilig te stellen.

De Raad van Tucht nu oefent een in hoofdzaak preventieve controle uit, want van de duizend accountantsverklaringen beoordeelt zij er één of twee. Bij de combinatie zie ik een directe controle op *alle* gevallen, welk belangrijk voordeel is bereikt door de in de reglementen vastgelegde collectieve verantwoordelijkheid. Het lijkt mij, dat tegen het principe om waarborgen te creëren geen enkel bezwaar kan bestaan.

Indien de heer Hebly het tot zover met mij eens zou kunnen zijn, vragen wij ons af of de door mij gedachte waarborg een *goede* waarborg is. Ik meen te hebben begrepen, dat de heer Hebly deze waarborg waardeeloos vindt. Ik acht deze waarborg echter wel degelijk van grote waarde, omdat de garantie „op de goede werking van het waakzaam oog der betere helft” ligt in het principe van de collectieve verantwoordelijkheid. Het gaat er immers om, dat er controle is (in dit geval controle op de objectiviteit). Deze controlerende instantie is er bij de eenmanszaak niet en bij de combinatie wel, terwijl bovendien deze controlerende instantie zijn eigen volle verantwoordelijkheid heeft voor de arbeid van het medemaatschapslid.

Tenslotte merk ik nog op, dat niet alleen ten aanzien van de factor der onzijdigheid, doch ook ten aanzien van de factoren overleg, service, bekendheid van het kantoor en winstgevendheid de eenmanszaak in het nadeel is ten opzichte van de combinatie. Als een objective analyse tot de slot-conclusie zou komen, dat dit inderdaad zo is, is het onverschillig of nu $\frac{1}{3}$ van het aantal N.I.V.A.-leden daarbij betrokken is of $\frac{7}{8}$.

A. J. F. R.